

**LÄÄNE-VIRUMAA
KESKRAAMATUKOGU
2021. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Põhilised tegevussuunad	3
1.1 Koroonaviiruse mõju	3
2. Juhtimine	4
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud.....	4
2.2 Eelarve	4
2.3 Projektid.....	4
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	5
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	5
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	7
2.4.4 Erialahariduse omandamine	7
2.4.5 Töötajate tunnustamine	7
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	7
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	7
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	8
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	8
3.1.1 Raamatu komplekteerimine.....	9
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	10
3.1.3 Auviste komplekteerimine	11
3.2 inventuurid, mahakandmised	11
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	11
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	11
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	12
4.3 RVL teenindus.....	13
4.4 Laste- ja noorteteenindus	14
4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine	14
4.4.2 Laste- ja noorte raamatukogu kasutamine.....	14
4.4.3 Laste- ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	15
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	15
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	17
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	17
4.6.1 kohalikul tasandil	19
4.6.2 riiklikul tasandil.....	19
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	19
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	19
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	20
4.9 Andmebaasid	21
5. 2022. aasta tegevused	21
LISA 1. Personali koolitus	22
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	22
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid	22
LISA 4. Laste ja noorteüritused	22

Sissejuhatus

Elanike arv: 14958

1. Põhilised tegevussuunad

2021. aasta peamine märksõna oli taaskord koroonaviirus, millega seotud piirangud mõjutasid nii igapäevateenuste osutamist kui ka ürituste korraldamist.

2021. aasta suvel kasutusele võetud COVID-pass tõi poole aasta jooksul raamatukokku enam kui 1000 külastajat, kes vajasisid abi tõendi koostamisel ja väljaprintimisel ning see tõi kaasa märgatava lisakoormuse raamatukoguhoidjatele.

Jätkati ruumide remondi ja väikeste ümberkorraldustega: uue ilme ja mööbli sai 4. korruse saal, lasteosakonda hangiti uued lastelauad ja -toolid, 1. korrusele seati sisse mugava mööbliga „elutuba“ kohapeal olemiseks ja lugemiseks, digilehtede lugemiseks hangiti puutetundliku ekraaniga arvuti.

Kuigi 2021. aasta lõpus tuli koroonaviiruse tõttu taas üritusi edasi lükata, toimus aasta jooksul mitmeid väga erilmelisi üritusi. Päris uue üritustesarjana alustati vanematele inimestele jututubade-koosviibimiste korraldamist ning vabatahtliku eestvedamisel käivitus saksa keele kohvik.

1.1 Koroonaviiruse mõju

11. märtsist 3. maini pakkus raamatukogu kontaktivaba laenutust. Ette tellitud raamatuid väljastati läbi akna argipäeviti kl 9-18, samuti sai teavikuid laenutada tellides need raamatukappi. Raamatuid sai tagastada tagastuskastidesse.

Jätkuvalt pakuti koduteenindust inimestele, kes raamatukogu külastada ei saanud. Raamatukogu lugejaarvutit sai kasutada hädavajadusel. Päringutele vastati telefoni teel, raamatukogu Facebooki lehel ja läbi kodulehe päringuvormi. Alates 10.märtsist tekkis info- ja leidumuspäringute ning pikendamissoovide esitamise võimalus raamatukogu veebilehel oleva chati kaudu. Aasta jooksul võeti vastu 288 chat päringut.

Et hajutada raamatukogu suletud oleku ajal töötajate tihedat kokkupuutumist, töötati 11. märtsist 3. maini kahes vahetuses. Lisaks kontaktivabale laenutusele korrastati raamatufonde, lasteosakonnas koostati küsimusi „Kirjandusmäng 2021“ maakonnavoоруks.

Alates 3. maist taasavati ukсед lugejaile ning taastusid tavapärased lahtiolekuajad. Jätkuvalt kehtis siseruumide täituvuse nõue kuni 25% ja 2 + 2 vahemaa hoidmise soovitus. Samuti tuli jätkuvalt kanda kaitsemaski. Avalikke üritusi ei toimunud ning näituste külastamine oli 2 + 2 reegleid järgides lubatud.

Kevadel ja sügisel tühistati või lükati edasi mitmed kohtumisõhtuid, internetipunktis vähendati kasutajakohti. Kõige suuremaks väljakutseks nii töötajate kui raamatukogu küllastajate osas oli esialgu maski kandmise kohustus. Sügisel kehtestatud koroonapiirangud mõjutasid kirjandusürituste ja kontsertide korraldamist, kuna üritusel osalemiseks oli täiskasvanutel vajalik esitada vaksineerimistõend.

2021. aasta oktoobrist tekkis lugejaportaali võimalus ise lugejaks registreerida ID-kaardi, mobiil-ID ning smart-IDga. Urrami raamatukapi arendus tegi lugeja jaoks mugavamaks raamatute kappi tellimise ning töötajarakenduses on kappi tellitavatest reserveeringutest nüüd samuti parem ülevaade.

Kokkuvõttes sujus 2021. aasta suletud aeg raamatukogus märksa ladusamalt kui aasta varem ning suurimaks õppetunniks on mõtteviisi muutus: tuleb leppida paratamatusega ehk eluga koos viirusega.

2 Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud

Muutusi raamatukogu struktuuris ega lahtiolekuaegades ei olnud.

Toimus üks raamatukogu nõukogu koosolek, kus anti ülevaade raamatukogu tegevusest koroonaviiruse tingimustes ning arutati raamatukogu eelarvega seonduvat.

2.2 Eelarve

Tabel 1

Põhieelarve	Seisuga 31.12.2020	Seisuga 31.12.2021	Muutus %
Eelarve kokku	650 845 €	684 787 €	+ 5,2 %
Personalikulu	533 290 €	526 589 €	- 1,3 %
Komplekteerimiskulu	59 482 €	63 859 €	+ 7,4 %
sh KOV-lt	27 301 €	30 463 €	+11,6 %
sh riigilt	32 181 €	33 396 €	+ 3,8 %
Infotehnoloogiakulu	4746 €	21 824 €	+ 360 %
Üritusteks/näitusteks	957 €	3467 €	+ 262 %

2.3 Projektid

Tabel 2

Projektid	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
<i>Eesti Kultuurkapital</i>			
Sven Hõbemägi fotonäituse Eesti lindudest korraldamine	12.04.2021 - 31.05.2021	400 €	885,60 €
Laste lugemisvõistluse "Kirjandusmäng 2021" maakondliku vooru korraldamine	15.03.2021 - 15.05.2021	400 €	706,98 €
<i>Kultuuriministeerium</i>			
Täiendkoolitused raamatukoguhoidjatele – avaliku esinemise koolitus	01.04.2021 - 16.12.2021	400 €	795 €
Täiendkoolitused raamatukoguhoidjatele – õppereisid Viimsi raamatukogusse	15.06.2021 - 31.12.2021	400 €	920,1 €
Kriisiabi - era ja KOV kultuurikorraldajate teenuste ümberkorraldamine - raamatukoguprogrammi URRAM täiendamine raamatukapi funktsionaalsusega	01.08.2021 - 15.11.2021	16 320 €	22 340 €

Tänu Eesti Kultuurkapitali toetusele korraldatud fotonäitus jõuab kahe aasta jooksul paljudesse raamatukogudesse ja kultuurimajadesse üle Eesti, kirjandusmängu maakonnavoorus osales kuus 3-liikmelist võistkonda 5 koolist.

Tänu Kultuuriministeeriumi toetustele said raamatukoguhoidjad külastada Viimsi uut ja innovaatilist raamatukogu ning läbida avaliku esinemise koolituse.

Kultuuriministeeriumi kriisiabi toetusest telliti URRAMi arendus, mida saavad kasutada kõik Eesti raamatukogud, kellel on kasutusel raamatukapp.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Muudatusi personalis ei olnud.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Tabel 3

Teema	Korraldaja	Osalejate arv
<i>Kirjandus</i>		
Luulelugu: maailma ja Eestit raputanud luuletajad	Tallinna Rahvaülikool	1
„50: kirjanikud keskpunktis“ Aidi Vallik ja Jan Kaus.	RaRa	1
<i>Lugejateenindus</i>		
Infootsing raamatukogutöötajatele	RaRa	2
“Kust ja kuidas võiks andmeid saada?”	Statistikaamet	1
E-raamatukogude koolitus	TLN KRK	1
Uurijatund: Mida otsida ja leida DIGARist ja DEAst?	Rahvusrhiiv	1
<i>Laste- ja noorteteenindus</i>		
Lastekirjanduse aastakoosolek	ELK	5
Nooruki käitumishäired ning aktiivsus- ja tähelepanuhäire	Adamson Koolitus	1
Algupärase lastekirjanduse päev	Tartu LRK	4
„Digitoremaid lugemisvõimalusi lastele“. ELKi õpipäev	ELK	1
"Lugemisisu 2021/2022" stardikoolitus	ELK	4
<i>Digipädevus</i>		
Biblicamp 7. Digipädevused.	ERÜ Noorteklubi	1
Google Drive	Jõhvi KRK	3
DigiTarkuse e-kursus	TTÜ Avatud Ülikool	1
Plakatite kujundamine tasuta veebikeskkondades	TLN KRK	1
<i>Juhtimine/arendus</i>		
Argumenteeritus juhi tööriistana	SpeakSmart	2
Kliendikeskne protsessijuhtimine teenuspõhises organisatsioonis	RaRa	1
Isikuandmete kaitse seadusest raamatukogudele: edasijõudnutele	RaRa	1
Delegeerimise kiirkursus	TÜ	1

Tulevik on T-kujuline: töö ja kompetentsid 21. sajandi raamatukogus.	RaRa	4
Juhtide koolitusprogramm	RaRa	2
Kuidas erinevad isiksused meeskonnas koostööle inspireerida?	Kasak Solutions	1
<i>Muu</i>		
Vaimse tervise esmaabi	MTÜ Peaasjad	1
Tööohutus ja töökeskkond	Tartu Tervishoiu Kk	1
Veebiseminar "Kas vanemaeliste arendamine on hobi või amet?"	TLÜ, Sotsiaalministeerium	1
Kultuurierinevused, normid ja stereotüübid	INSA	5
Eesti perekonnanime ajalugu	EKI	2
Infokirjaoskus meditsiinis	TÜ Kliinikum	1

LVKRRK töötajad osalesid veel:

- Lastekaitseliidu ja TalTech-i veebiseminaril "Infoühiskond, eetika ja vastutus"
- Rahvusraamatukogu virtuaalsel emakeelepäeva konverentsil "Eesti keele elujõust" ja Eesti teenusedisainipäeval "Ilusamat homset disainides"
- Lasteraamatukoguhoidjate päeval Tartus
- EMKÜ teabepäeval
- Tallinna KRRK A. Sibula erialapäeval
- Statistikaameti „Rahvaloenduse infopäeval“

Tabel 4

LVKRRK korraldatud koolitused	Tundide arv	Osalejaid
Ametikiri (Sirje Mäearu EKI)	5	2
Ülevaade krimikirjandusest (Jaan Martinson)	2	12
Rohetiiger - mis see on ja millega tegeleb? (Birgit Kermes)	2	5
Kuidas hoida vaimset tervist? (Anneli Salk)	2	11
Õppereis Viimis rk-sse. Sotsiaalse kaasatuse tööst TLN KRRK-s, Tänapäeva kirjastus	5	9
Õppereis Viimis rk-sse. Lõimumis- ja kohanemisvaldkonna teenused. Rahva Raamat	5	9
Meediapädevus veebis ja digitaalne turvalisus (Angelica Õunapuu, Laura Annast. RaRa)	6	8
Praktiline avaliku esinemise õpituba (Meelis Sarv. TÜ)	8	5
Õppereis Soome rk-desse. (Oodi, Kirkkonummi, Iso omena)	6	12
ETKA Andras elukestva õppe seminar. Kuidas ebakindlatel ja muutuvatel aegadel säilenõtkke olla? (Ave Eero)	5	2

Sisekoolitused kogu kollektiivile:

Vaimse tervise esmaabi (Tiina Saare)

Luulelugu: maailma ja Eestit raputanud luuletajad. Jürgen Rooste (Lada Siimon)

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Liina Kompus

- „Valik uuemat kirjandust“, Jutuklubi külalistele

Lea Lehtmets

- „Mida raamatukogudes teha saab?“ Vaegkuuljate Ühing
- „Raamatukogude panus elukestvasse õppesse“, minikonverents Andras 30

Tiina Kriisa

- „Rahvusvaheline kogemus: raamatukogude koostöö ja osalemine riiklikes programmides“, ametnike välitööde seminar

Kaili Õunapuu-Seidelberg

- „Hoiuraamatukogu kui rahvaraamatukogu oluline koostööpartner“, säilitusalane veebiseminar “Raamatu teekond : loogeldes loojangu poole”
- „Experience in library service management and development in Estonia“ Läti rahvaraamatukogude direktoritele

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Eriala toetavat haridust omandas üks töötaja Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži teenuste disaini ja juhtimise eriala magistriõppes.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Raamatukogu pälvis Transpordiameti tunnustuse liiklusohutuse sündmuse kategoorias projektiga „Liiklusnädal Lääne-Virumaa raamatukogudes“.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

Raamatukogu asub kesklinnas ja ligipääs sellele on hea. Ruumide seisukord on hea, jooksvalt on tehtud hooldusremonti. Jätkuvaks probleemiks on ruumipuudus, mida on püütud leevendada ümberpaigutuste ja kogude puhastamisega.

2021. aastal tehti hooldusremonti 4. korruse saalis ja töötajate puhkeruumis (värviti seinad ja laed, puhastati põrandad). Telliti valgustusprojekt, mille alusel saaks 2022. aastal alustada valgustite väljavahetamist uuemate ja energiasäästlikemate valgustite vastu.

Uut mööblit soetati lasteosakonda (lauad, toolid), saali (toolid) ja töötajate puhkeruumi (diivan, lauad, toolid).

1. korrusele seati sisse elutuba, kus diivanil või tugitoolis istudes oleks mugav ajalehti ja raamatuid lugeda.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Ratastooliga sissepääs raamatukogusse on tagatud kaldtee abil, korruste vahel saab liikuda liftiga. 1. korrusel on olemas inva-WC. Välisuksest sissepääsemiseks vajab ratastoolis inimene siiski sageli abi, sest uks on raske ega avane automaatselt. Hoone arhitektuurist tingituna ei ole välisukse ja -trepi ümberehitamiseks lihtsaid lahendusi.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Jooksvalt vahetati välja arvuteid ja monitore, hangiti juurde üks sülearvuti. 1. korrusele seati üles puutetundiku ekraaniga lugejaarvuti digilehtede lugemiseks.

Enamikus arvutites on kasutusel operatsioonisüsteem Windows 10, AIP arvutites Linux.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu on jätkuvalt ainus koht maakonnas, mis pakub pilveprinditeenust. Kogu majas on tasuta WiFi võrk.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Komplekteerimisel juhindutakse Lääne-Virumaa Keskraamatukogu komplekteerimis-põhimõtetest ning riiklikest suunistest. Komplekteerimise põhimõtted on avalikustatud raamatukogu kodulehel.

Kirjanduse komplekteerimine toimub valikuliselt ning prioriteediks on eesti autorite ilukirjandus ning tõlkekirjandusest väärtkirjandus, samuti laste- ja noortekirjandus. Teadmiskirjandusest on eelistatud Eestit puudutav kirjandus ning tarbekirjandusest laiemale lugejaskonnale huvipakkuvad teavikud. Arvestatakse ka nõudlusega, seda eriti eksemplaride arvu osas. Aktiivselt tegeletakse järelkomplekteerimisega arvestades lugejate soove ja järjekordade pikkust.

E-raamatuid ei osteta.

LVKRRK 2021 .aasta komplekteerimise eelarve oli 63 859€, sh riigipoolne eraldis koos lisatoetusega 33 396 € (52,3%) ja Rakvere linna eraldis 30 463 € (47,7%). Võrreldes aasta varasemaga suurenes komplekteerimiseelarve 7,4%.

Aasta jooksul saabus kogudesse 4266 teavikut, nendest annetusi 199 eksemplari. Annetuste osakaal fondi juurdekasvust (ilma perioodikata) oli 4,9% (2020.aastal 5,4%).

Perioodikat osteti 10 969€ eest (15,8% kõigist ostudest).

Kogude ringlus tervikuna oli 2021.aastal 1,6. Osakondade lõikes oli suurim ringlus ilukirjanduse osakonnas (1,9), järgnes laste- ja noorteosakond (1,34) ning erialakirjanduse osakond (1,3). Kõige vähem ringlevad muusikaosakonna kogud (ringlus vaid 0,35).

Analüüsidest laenutusi lugejarühmade lõikes, selgub, et 2021.aastal eelistasid nii täiskasvanute kui pensionäride lugejarühma lugejad samu raamatuid, kuna mõlema lugejarühma laenutuste edetabelis on esimesel kohal Delia Owensi „Kus laulavad langustid“ ning teisel kohal Justin Petrone „Minu Viljandi“.

Traditsiooniliselt armastavad täiskasvanud lugeda väliskirjandust ning pensionärid eesti autoreid, nagu Ira Lember, Aliis Jõe, Erik Tohvri, Helju Pets. Väliskirjandusest eelistatakse lugeda kriminaalromaane, armastusromaane ning põnevikke. Eesti krimikirjandusest oli loetuim Ain Küti „Kuldse medaljoni mõistatus“.

Gümnaasiumi- ja ametikooliõpilased loevad põhiliselt kohustuslikku kirjandust, üliõpilased õppekirjandust.

Tabel 5 LVKRRK 2021. aasta laenutuste edetabel (raamatud)

<i>Jrk</i>	<i>Autor</i>	<i>Pealkiri</i>	<i>Aasta</i>	<i>Laenutusi</i>
1	Owens, Delia	Kus laulavad langustid	2019	222
2	Vallik, Aidi	Kuidas elad, Ann?	2018	155

3	Tomusk, Ilmar	Kolmanda A kriminalistid	2012	147
4	Petrone, Justin	Minu Viljandi	2020	144
5	Tomusk, Ilmar	Kriminaalsed viineripirukad	2013	135
6	Raud, Mihkel	Võtku homme mind või saatan	2020	135
7	Keränen, Mika	Varastatud oranž jalgratas	2008	130
8	Raud, Piret	Tobias ja teine B	2010	128
9	Kivirähk, Andrus	Tont ja Facebook	2019	126
10	Moyes, Jojo	Armastatu viimane kiri	2021	123
11	Rowling, J. K.	Harry Potter ja tarkade kivi	2005	122
12	Reinla, Astrid	Pätu	2000	120
13	Läckberg, Camilla	Inglitegija	2020	119
14	Afanasjev, Vahur	Serafima ja Bogdan	2017	114
15	Kivirähk, Andrus	Kaka ja kevad	2009	110
16	Ware, Ruth	Üks teise järel	2020	107
17	Läckberg, Camilla	Kuldne puur	2020	103
18	Riley, Lucinda	Liblikatuba	2021	103
19	May, Nicola	Väike nurgapood. Taaskohtumine	2020	101
20	May, Nicola	Väike nurgapood /	2020	100

Erialakirjanduse menükite eksemplaarsusest annab ülevaate järgnev lühendatud loetelu:

1. Kiyosaki, Robert T. Rikas isa, vaene isa	8 eks	97 laenutust
2. Raud, Mihkel. Võtku homme mind või saatan	9 eks	97 laenutust
3. Vilgats, Kaire. Ilusad suured tüdrukud	6 eks	94 laenutust
4. Osolin, Olav. Minu esimene elu	11 eks	86 laenutust
5. Obama, Michelle. Minu lugu	11 eks	73 laenutust

Teenindusosakonna eestikeelsetest raamatulaenutustest moodustasid ilukirjanduse osakonna raamatulaenutused 58,9%, erialakirjanduse osakonna laenutused 39%, muusikaosakonna laenutused vaid 1,6%.

Võõrkeelsetest raamatulaenutustest moodustasid ilukirjandus laenutused 84,4%, eriala 12,3%, muusika 3,2%. Venekeelsetest raamatulaenutustes moodustasid ilukirjanduse laenutused 93,2%, eriala 6,35%, muusika 0,34%. Inglisekeelsetest raamatulaenutustest moodustasid ilukirjanduse laenutused 62%, eriala 25,8%, muusika 12%.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

2021.a osteti 3969 raamatut 51 775 € eest (võrreldes varasema aastaga 124 eksemplari enam), keskmiseks hinnaks kujunes 13,04 €.

Annetati 195 raamatut. Annetuste osakaal fondi juurdekasvust 4,7%.

Ilukirjandust osteti keskmiselt 2 eksemplari nimetuse kohta, populaarteaduslikku kirjandust 1 eksemplar. Järelkomplekteerimine toimub enamasti kooli lugemisvara osas, kui on tekkinud suurem nõudlus või kui lagunenu raamatud vajavad asendamist. Aeg-ajalt tuleb ka suure nõudlusega põnevike eksemplaarsust suurendada.

Võõrkeelseid raamatuid saabus kokku 260 eksemplari (6,2%), sellest 75,4% olid venekeelsed. Võrreldes varasemaga saabus võõrkeelset kirjandust 161 eksemplari vähem (sh 105 eksemplari venekeelseid raamatuid vähem).

Raamatuid kustutati 2341 eksemplari, kustutuste osakaal juurdetulekust oli 56,2%.

Tabel 6 Keskraamatukogu osakondadesse 2020.-2021.a ostetud teavikute võrdlus

	Eksemplarid		Osakaal		Summa		Osakaal		Keskmine hind	
	2020a	2021a	2020a	2021a	2020a	2021a	2020a	2021a	2020a	2021a
Iluk.	1790	1862	44,8	45,8	23309	25475	47	47,9	13,02	13,68
Erialak.	884	862	22,2	21,2	13776	14561	28	27,4	15,58	16,89
Lasteosak.	1251	1292	31,5	31,8	11380	12358	23,2	23,2	9,10	9,57
Muusika	60	51	1,5	1,3	866	768	1,8	1,4	14,44	15,06
<i>Kokku</i>	<i>3985</i>	<i>4067</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>49331</i>	<i>53162</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>12,38</i>	<i>13,07</i>

Ilukirjanduse osakonda saabus 1926 teavikut, sellest 64 eksemplari annetusi. Kustutati 1253 eksemplari (65,1% juurdekasvust). Osakonna teavikute ringlus oli 1,93, võõrkeelse kirjanduse ringlus 0,90 ning venekeelse kirjanduse ringlus 0,99.

Erialakirjanduse osakonda saabus 928 teavikut, sellest 66 eksemplari oli annetusi. Kustutati 407 eksemplari (43,9% juurdekasvust). Osakonna teavikute ringlus oli 1,30, võõrkeelse kirjanduse ringlus 0,34 ning venekeelse kirjanduse ringlus 0,22.

Muusikaosakonda saabus 55 teavikut, sh 20 nooti ja 6 auvist. Teavikuid kustutati vaid 4 eksemplari. Ringlus on osakonnal väga väike (0,35), sh on nootide ringlus 0,48, auviste ringlus 0,21. Kuna muusikaosakonna fondist moodustavad auvised 54,8%, kuid ringlus on väga väike, tuleb lähiaastatel veelgi fondi vähendada.

Laste- ja noorteosakonda saabus 1352 teavikut, sh 60 eksemplari annetusi. Kustutati 798 eksemplari (59% juurdekasvust). Osakonna teavikute ringlus 1,38, võõrkeelse kirjanduse ringlus 0,27 ning venekeelse kirjanduse ringlus 0,21.

Osakonda saabunud teavikute analüüsi tulemusena selgus, et noorsookirjandust ostetakse valdavalt 2-3 eksemplari, laenutusi keskmiselt 1,3 eks kohta. Laenutuste suurendamiseks tasuks nendest 1 eksemplar ilukirjanduse osakonda suunata. Pappraamatuid saabus aasta jooksul 136 eksemplari (10,4%), st keskmiselt 11 eksemplari kuus. Otsustati, et lasteaedadele laenutamise tarbeks edaspidi lisaeksemplare ei osteta ja vanemad eksemplarid tasuks üle vaadata ning vajadusel maha kanda.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Ajakirju osteti 175 ja ajalehti 27 aastakäiku. Annetusena saadi ajakirju 15 ja ajalehti 13 aastakäiku. Kultuuriperioodika väljandeid osteti 18 nimetust 437 € eest.

Ajakirju kustutati 142 aastakäiku.

Lisaks osteti 36 elektroonilise jadaväljaande lugemisõigust.

Kõige enam laenutati 2021. aastal arvuliselt ajakirju Horisont (267 laenutust, peamiselt 1 inimese pikendused) ja Looduses (216 laenutust, samuti palju ühe inimese pikendusi), järgnes Burda Style õmblusajakiri (183), Claycraft (171 laenutust) ning Raamatupidamise praktik (124 laenutust).

Naisteajakirjadest olid populaarseimad Eesti Naine (97), Naisteleht (92) ja Tiiu (89). Terviseajakirjadest laenutati Tervis Plussi (114), ka Kodutohtrit (79) ja Tervendajat (72).

Vähenenud on tehnikaajakirjade ja kokandusajakirjade laenutamine.

Venekeelsetest ajakirjadest oli loetuimad Смена (30) ja Вокруг света (24).

Üldiselt on perioodika laenutamine siiski vähenenud ning laenutajateks üsna kindlad lugejad, mistõttu on ka laenutuste edetabelid petlikud (suure arvu laenutuste taga on tihti teatud kindlaste inimeste pikendused).

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Nõudlus helisalvestiste järgi väheneb jätkuvalt, seetõttu ostetakse neid minimaalselt. 2021.a osteti kokku vaid 4 auvist, lisaks annetati 3 auvist.

Auviseid laenutati 863 korda, st 32,2% muusikaosakonna laenutustest. Arvestades teavikukogu suurust on siiski tegu väga väikeste arvudega: valdav enamus muusikaosakonna auvistest seisab kasutuseta.

3.2 inventuurid, mahakandmised

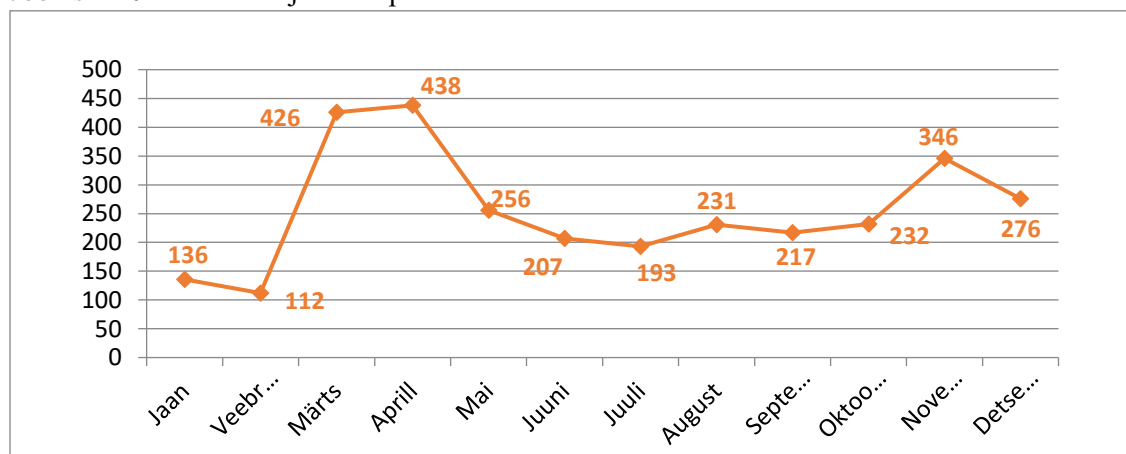
Teavikuid kustutati 2462 eksemplari summas 15 008 €. Kustutamise põhjuseks on enamasti eksemplaride lagunemine, vähem üleliigsete eksemplaride vähendamine jms.

Kustutused moodustasid kogude juurdekasvust 57,7%. 2022. aastal on kindlasti vaja tegeleda enam teavikute mahakandmisega, sest ruumi napib ning kasutuseta teavikute arvel hoidmine ei ole otstarbekas.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Raamatukappi vormistati 2021.aastal 3128 pakki, välja neist võeti 3069 pakki. Pakiautomaadi eeliseks on mugavus, sest teavikud on võimalik kätte saada väljaspool raamatukogu lahtiolekuaegu. Kõige hilisem paki välja võtmise kellaaeg oli 23:03 ja kõige varajasem 05:08. Kõige enam telliti raamatuid automaati märtsis 426 pakki ja aprillis 438 pakki, kui raamatukogu oli füüsiliselt suletud, lisaks telliti palju pakke ka novembris 346. Kõige vähem pakke telliti jaanuaris, veebruaris ja juulis (vt Joonis 1).

Joonis 1 2021.aastal väljastatud pakkide arv kuude lõikes

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

Lugejate käsutuses on 18 lugejaarvutit. Kõigis teenindusosakonna lugejaarvutites on võimalik kasutada ID-kaarti ja printida, AIPis ja II korrusel olevatest lugejaarvutites on lisaks võimalik

skaneerida, andmekandjale salvestada. Raamatukoguhoidja abi ja juhendamist pakutakse e-teenuste kasutamisel. Lasteosakonna lugejaarvutite juures saab kasutada graafikalaudu.

2021.aastal oli arvutikasutajaid 3045, 2020.aastal 2963, seega 83 kasutajat enam kui aasta varem (2020.aastal oli internetipunkt aprillis suletud). Internetipunkti kasutatavuse langus on iga-aastaselt süvenev tendents, oma osa on selles viimase kahe aasta koroonapiirangutel ning kindlasti ka inimeste koduste arvutikasutamise võimaluste paranemisel.

Alates juulist sooviti vaktsineerimistõendite väljatrükke (1062 väljatrükki), samuti soovitakse skaneerida erinevaid dokumente, mida on vaja edastada ametiasutustele, abi ürituste- ja transpordipiletite ning pangakonto väljatrükkide tegemisel.

Individuaalset juhendamist vaktsineerimispasside väljatrükkimiseks soovis vaid 25 inimest. Juhendamist vajatakse erinevate e-riigi teenuste kasutamisel, väljatrükkide tegemisel, info otsimisel, dokumentide vormistamisel jne.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Hölve oli 2021.aastal 38,7% (2020.aastal 40,5%).

Registreeritud kasutajate arv vähenes eelneva aastaga võrreldes 292 kasutaja võrra – 2021. aasta lõpuks oli raamatukogul 5789 registreeritud kasutajat.

Kõige enam oli täiskasvanute lugejarühma kuuluvaid lugejaid (61,3%), järgnesid põhikooliõpilased (25,6%).

Kõige intensiivsemalt laenutab endiselt erilugejate lugejarühm (koduteeninduse lugejad), mis moodustab lugejate arvust kõigest 0,5%. Iga erilugeja laenutab keskmiselt 82 teavikut aastas, neile järgnevad koolieelikud 47 teavikuga ning pensionärid 43 teavikuga aastas. Täiskasvanute lugejaterühma ühe inimese laenutuste arv aastas on keskmiselt 29 teavikut. Kõige vähem on jätkuvalt ametikooliõpilastest lugejaid, samuti on nende laenutuste protsent kõige tagasihoidlikum (vt Tabel 9).

Laenutusi elaniku kohta oli 2021.a 11,3, iga lugeja kohta 29,2.

Kõigist laenutatud teavikutest moodustasid 95% raamatulaenutused, perioodika laenutused 3,3% ja auviste ning muude teavikute laenutused vaid 1,7%.

Raamatulaenutustest moodustasid eestikeelsete raamatute laenutused 94,6%, venekeelsete raamatute 4% ja inglisekeelsete raamatute laenutused vaid 1,2%.

Külastuste arv võrreldes 2020.aastaga mõnevõrra kasvas - aasta jooksul registreeriti kokku 73 250 külastust (st 5374 külastuse võrra enam kui aasta varem).

18.oktoobrist said kõik soovijad end lugejaportaalis ID-kaardi, mobiil-ID ning smartID-ga lugejaks registreerida. Lugejaportaali kaudu registreeris 2021.aastal ennast lugejaks 22 inimest. Lugejaportaali sisse logiti 29864 korda, sooritati 117 808 otsingut ning pikendati tagastustähtaega 20584 korda. Lugejaportaali külastused, sisse logimised, otsingud ning pikendamiste arv oli suurimad märtsis ja aprillis.

Tabel 7

	Lugejad 2020	Lugejad 2021	Muutus (+/-)
LVKRK	6081	5789	-292

Tabel 8

	Külastused 2020	Külastused 2021	Muutus (+-)	Virtuaal- külast. 2020	Virtuaal- külast. 2021	Muutus (+-)
LVKRR	67 876	73 250	+5374	35 055	36 128	+1073

Tabel 9

	Laenut-d 2020	Laenut-d 2021	Muutus (+-)	Päringud* 2020	Päringud* 2021	Muutus (+-)
LVKRR	170 073	169290	-783	1679	1264	-415

Tabel 10 Lugejate ja laenutuste osakaal 2021

Lugejarühm	Lugejate arv	Osakaal lugejate kogu arvust	Laenutuste arv	Laenutusi lugeja kohta aastas	Osakaal laenutuste kogu arvust
Täiskasvanud	3283	61,3 %	98083	29,9	57,9 %
Pensionärid	392	7,3 %	17236	43,9	10,2 %
Põhikooliõpilased	1374	25,6 %	13133	9,5	7,7 %
Üliõpilased	207	3,8 %	4777	23	2,8 %
Gümn. õpilased	346	6,4 %	3497	10,1	2,1 %
Asutus	9	0,2 %	6301	700	3,7 %
Koolieelikud	48	0,9 %	2271	47,3	1,3 %
RVL raamatukogu	40	0,7 %	1715	42,8	1,0 %
Erilugejad	26	0,5 %	2149	82,6	1,3 %
Näitus	3	0,6 %	201	67	0,2 %
Ametikooliõpilased	43	0,8 %	540	12,5	0,3 %

Päringuid esitatakse enim raamatukogus kohapeal või e-posti vahendusel. E-posti ja chati vahendusel esitatakse sageli päringuid teavikute leidumuse, raamatukogus pakutavate teenuste või raamatukogu poolt korraldatud/korraldatavate ürituste kohta. URRAMis registreeritud infopäringuid oli aasta jooksul kokku 1264 (415 päringut vähem kui 2020. aastal).

Erialakirjanduses kordusid aasta jooksul sagedasti päringud Rakvere linna ja linnuse ajaloo kohta.

4.3 RVL teenindus

Tabel 11

RVL sisse	RVL välja
153	1707

URRAMi siseselt kasutas RVL-laenutuse võimalust 2021.aastal 9 raamatukogu (sh Kohtla-Järve raamatukogu). Maakonnasisene RVL oli kõige tihedam Kadrina Valla raamatukoguga. 2021.aastal tellisid RVLi vahendusel Lääne-Virumaa rahvaraamatukogud kõige enam ilu- ja lastekirjandust (sh venekeelset ilukirjandust), käsiraamatuid ja esoteerikat, kohustuslikku kirjandust lastele ning kõrgkooliõpikuid. RVL teel sisse telliti maakonnast võrdselt nii ilukirjandust kui erialakirjandust.

RVL sisse on vähenenud 123 laenutuse võrra, RVL välja suurenenud 311 laenutuse võrra. Kõige rohkem telliti teadus- ja erialaraamatukogudest teatmekirjandust Lääne-Virumaa Keskraamatukogusse RVLi teel (teavikuid ja paberkoopiaid) Eesti Rahvusraamatukogust.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Komplekteerimispõhimõtted on endised: eelkõige püütakse kogudesse hankida piisaval määral kooli- ja huvilugemiseks mõeldud lugemisvara eelkoolieast põhikooli lõpuni nii eesti kui võõrkeeltes ning pakkuda õppekava toetuseks mitmekesist aimekirjanduse valikut. Eelistatakse eesti algupärandeid (nii ilu- kui aimekirjanduse osas) ning jooksvalt täiendatakse ka lauamängude, tegelusraamatute ja arvutimängude varu. Perioodika komplekteerimisel on põhimõtteks, et kättesaadavad oleksid need vähesedki Eestis ilmuvad lastele adresseeritud perioodilised väljaanded.

2021. aastal lisandus kogusse 1352 teavikut (2020.a 1357), neist raamatuid 1304 eksemplari.

2021. aastal lasteosakonna kogusse komplekteeritud raamatutest moodustab 80,5% ilu- ja lastekirjandus (mullu 81%). Eestikeelseid raamatuid lisandus 2021. aastal 97,2% (mullu 93,6%). Võõrkeelse kirjanduse osas telliti mullusest vähem nii vene- (-20) kui ka inglisekeelset (-23) kirjandust. Võõrkeelse kirjanduse laenutustest moodustasid inglisekeelsed raamatud 36,8%, venekeelsed 59,7%.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 12

Rmtk	Lug-d 2020	Lug-d 2021	Muutus (+-)	Külast-d 2020	Külast-d 2021	Muutus (+-)	Laenut 2020	Laenut 2021	Muutus (+/-)
LVKRR	1665	1529	-136	15152	12110	-3042	20197	18647	-1550

Laste laenutustest kogu majas moodustab koolieelikutele laenutatu 12,2% (mullu 9%). Siia lisanduvad asutuste nimel raamatukottidega lasteaedadesse toimetatud raamatute laenutused (ca 1600 raamatut), mis tõstab koolieelikute laenutuste osakaalu ca 21 %-ni.

2021. aastal moodustasid põhikooli õpilaste poolt laenatud teavikud 70,4% (mullu 65,8 %) laste laenutustest kogu majas (13 133, sellest ilu- ja lastekirjandus 10 679, perioodika 114, võõrkeelne kirjandus 369). Selline laenutuste pilt sarnaneb ka mullusele laenutuspildile, erandiks on vaid võõrkeelsete laenutuste lisandumine kolmandiku võrra. Sellel on ka teada konkreetne põhjendus: Rakvere Gümnaasiumi tuli uus inglise keele õpetaja, kes andis lastele ülesande lugeda kodulektüüriks läbi üks B2 taseme raamat.

Sarnaselt varasematele aastatele moodustavad esimese 100 suurema laenutuste arvuga raamatute edetabeli kooli kohustusliku lugemisvara hulka kuuluvad teosed. Esikolmikusse kuulusid „Harry Potter ja tarkade kivi”(71 laenutust), Ilmar Tomuski „Kolmanda A kriminalistid“ (68 laenutust) ja Aidi Valliku „Kuidas elad, Ann?“ (67 laenutust). Üsna palju häid raamatuid on laenutatud selle tulemusena, et õpetajad annavad üha rohkem lastele raamatute vaba valimise õiguse, tingimusel, et see on ilmunud viimase viie aasta jooksul ning mahuks on vähemalt 150 lehekülge. Päris meelelahutuslikuks lugemisvaraks näib olevat „Ühe äpard päevik“ 15. osa (20 laenutust), 1. osa (18 laenutust).

Põhikooliõpilaste inglisekeelsete raamatute laenutuste edetabelit juhivad mangad, kokku on aasta jooksul laenutanud põhikooliõpilased 92 erinevat nimetust inglisekeelseid raamatuid. Venekeelseid raamatuid on laenutatud väga vähe – vaid 18 erinevat nimetust 10 lugeja poolt. Mängudest on põhikooliõpilased laenutanud peamiselt erinevaid õppekaarte, nt „2x2. Korrutustabeli kaardid“, „Seenekaardid“.

Täiskasvanud käivad lasteosakonnast hankimas ikka koolikirjandust oma lastele. Nii on „Tobias ja teine B“ kogunud 80 laenutust täiskasvanutelt, sama raamatu laenutas vaid 45 last. „Kolmanda A kriminalist“ laenutati täiskasvanute ja laste poolt üsna sarnaselt (65). Seega laenutatakse pooled lasteraamatud täiskasvanute poolt ja seda ikka kohustuslik-soovitusliku kirjanduse nimekirjade alusel.

4.4.3 Laste- ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Lasteosakond lähtub oma töös põhimõttest, et igas eas laps on raamatukogu lasteosakonda oodatud, sest vaid nii on lootust mõjutada tema suhet raamatuga ning toetada lugemisharjumust. Samas saab üha selgemaks, et raamatukokku tullakse eeskätt pärast tunde aega veetma, sõpradega suhtlema.

Aastaga on populaarsust kaotanud mängimine PlayStationiga – kasutajaid oli aasta jooksul 961. Ilmselt on kodusesse hangitud seadmeid juurde ning raamatukokku pole hiljuti ka uusi mängu juurde hangitud. Graafikalaudu kasutati aasta jooksul 166 (-24) korral.

2021. aasta sügisel alustas oma 30. aastaringi kõige pisematele külastajatele suunatud ettevõtmine - jututare kodustele väikelastele. Raamatukogus toimetamise oskust on aastaid õpetatud 1. klassi lastele raamatukogumängu abil, mis aitab raamatukogus leiduvaid põnevaid varasid avastada ning julgustab iseseisvalt raamatuid valima tulema.

Projekt „Raamatukotid lähevad lasteaeda“ kestab juba 2015.aasta lõpust ning on end hästi õigustanud. Aasta jooksul toimetati lasteaedadesse 32 raamatukotti (mullu 26) keskmiselt poolesaja raamatuga igaihes. Sageli tellivad lasteaiad kindlal teemal raamatuid, ka meie ise jälgime lasteaedade õppekavasid, kuid valdavalt moodustab kottide sisu uudiskirjandus. Projektiga on liitunud seitse Rakvere lasteaeda.

V üle-eestiline kirjandusmäng 3. - 4. klassi õpilastele nimega „Kirjandusmäng 2021“ toimus Eesti Lastekirjanduse Keskuse eestvõttel ja koostöös maakondade keskraamatukogude lasteosakondadega. Maakonda esindava võistkonna väljaselgitamiseks ning eesmärgil haarata projektiga kaasa võimalikult palju lapsi, korraldati 3. – 4. klasside õpilastele kirjandusliku mälumängu maakondliku vooru, mis toimus pärast korduva edasilükkamisi lõpuks 5. mail lasteosakonnas. Mälumängu maakonnavooru tarbeks koostati kirjandusmänguks valitud teoste põhjal 4 viie küsimuse või ülesandega küsimuste plokki.

Kirjandusmängu maakonnavoorus osales kuus 3-liikmelist võistkonda viiest koolist (võrdluseks - 2019. aasta kirjandusmängus osales 19 võistkonda). Maakonnavooru võitjaks tuli Tapa Gümnaasiumi 4.b klassi meeskond, kes esindas Lääne-Virumaad Zoomi vahendusel kirjandusmängu finaalis ning pälvis esikoha.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

2021. aastal toimus laste- ja noorteosakonnas 52 (-6) üritust koolieelikutele ja põhikooliealistele lastele. Nii väikest osalejate hulka ei ole aastakümnete jooksul lasteüritustel olnud: koolid ning lasteaiad olid küll avatud ja klassid ning lasteaiarühmad ka külastasid raamatukogu, kuid oli tavaline, et kohal olid vaevalt pooled lastest. Vähem osales

võistkondi ka kirjandusmängul (-13), ettelugemise võistlusel (-9). Progering sai koos käia ainult kahel korral. Kõige suurem osalejate vähenemine oli väikelastele mõeldud jututares (-252).

Koostati 22 (+8) raamatunäitust ja 19 (+1) raamatuväljapanekut.

Suvel toimus traditsiooniline lähedaima suveraamatu valimine näituselt „Ninad suvel raamatusse“, mille käigus täideti 246 (-18) sedelit.

„Meie toredad muinaslood“ - nii pealkirjastasid Rakvere Gümnaasiumi 2. b klassi õpilased rühmatöona valminud muinasjuturaamatute näituse meie raamatukogu muinasjututoas. Õpetaja Maarika Trofimovi juhendamisel sündinud raamatuprojekt aitas kaante vahele 8 uut muinaslugu.

Norra saatkonna koostatud Norra lastekirjanduse näitus andis ülevaate, millised väärt norra laste- ja noorteraamatud on eesti keeles kättesaadavad.

Ilon Wiklandi kohvritesse peidetud rändnäituse inspireerivas auras sündis soov katsetada natuke teistmoodi näitusevormi – tegevuste või mõistatamistega ühendatud kohvernäitust. Aasta jooksul sai kohvrinäitustelt uurida ja laenutada rännuraamatuid, vanu ajakirju, jõuluraamatuid.

Vitriinides jätkus Margit Saluste raamatu „Asja lood on sellised“ ainetel koostatud näituste sari. Nii sai aasta jooksul uudistada näitusi „Kotisuu räägib küll“ (näitus eri aegadest ja eri otstarbega kottidest), „Mäng on tõsine asi“ (eri aegade mänguasjad), aga ka kellasid ja lampe. Sarjast „Koguda võib kõike“ oli erakordselt esinduslik näitus „Peeker on muna troon“ munatopsidest Olga Samra erakogust.

Tänavu suvel raamis laste toimetamisi põnev näitus Athena kooli kunstilastelt, mis tutvustas põnevaid tehnikaid ja fantaasiamänge erinevate materjalidega.

Väga kaunis oli mõnusalt soojades toonides akvarellinäitus „Mis on magusam kui Moosipai?“ Pildid Aimar Selli lasteluuleraamatule „Moosipai“ tegi Katrin Seervald-Kiviselg. Nii võis näiteks lugeda esmalt luuletust häälega või omaette ning siis vaadata pilti – sama meeolelu või vigur oli luuletajal edasi antud sõnamänguga, kunstnikul vesivärvide ja pintsliga.

Kõige hoogsam ja lustlikum ettevõtmine 2021. aastal oli Triinu lasteaia seebimulli- ja pallitrall laste oma päeva ning linna sünnipäeva murumängudel kus raamatukogu sättis end lasteaia õuel teiste linna asutuste kõrvale pop-up väliraamatukoguks.

Koolivaheaeg ja saabunud vabadus võimaldasid lastel kaasa lüüa raamatukogupäevade huvisebimistes. Tänavuste raamatukogupäevade keskmes olev meediateema võimaldas käima tõmmata noored moedisainerid, kes riietasid ajakirjanduslikku materjali kasutades miss Meedia tiitlile kandideerivaid daame Klaarat ja Veerat Järgmisena võeti ette väsinud mööbli tuunimine ajalehtede ja ajakirjade ammendamatu varu kasutades. Lasteosakonna sööginurk sai newspaper decoupage'i abil selga uue kuue.

„Unistused ja igatsused Põhjas“ – just sellist juhtmõtet kandis Põhjamaade kirjanduse nädal. Igatsusest ja unistamisest arutasime, meigi koos Rakvere Reaalgümnaasiumi 4.a klassi ja õpetaja Hilja Järvega.

Päkapiku töötoas olid keskseks materjaliks käbid. Neist sündisid loomad, linnud ja eriline käbirahvas, hoolega maalitud käbidest sündisid aknalauale talvelilled.

Traditsioonilise kuviviktoriini populaarsus püsis üsna mullusel joonel. Lahendajaid oli 2021. aastal 185 (-14), sellest elektrooniliselt lahendati veebilehel viktoriini 72 korral, mis on samuti mullusega samas suurusjärgus (+3). Kõige rohkem oli lahendajaid (35) novembris.

Kuuviktoriini lahendaja jaoks on esmalt tegemist funktsionaalse lugemise harjutusega: tuleb lugemise kõrval taibata ka seda, mida küsitakse. Kärsituse tõttu jääb sageli märkamata küsimuse teine pool. Küsimuste lahendamine suunab lapsi uurima meie näituseid, uurima infostende, otsima materjali internetist ja raamatutest. Küsimused puudutavad antud kuu aktuaalseid sündmusi, kirjanduslikke tähtpäevi, uudisteoseid, teema-aastat, loodust-loomilinde, maid ja rahvaid.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Koduteenindust pakuti üle nädala neljapäeviti. Kasutajate arv on aasta lõikes muutuv, kuna osad inimesed ei kasuta teenust aastaringselt, kas siis elukoha või tervise tõttu. 2021.aasta jooksul kasutas teenust 25 inimest. Koduteenindusteenust pakkusime nii kontaktivabalt kui tavapärasel moel vastavalt sellele, kuidas muutusid valitsuse poolt kehtestatud reeglid ning epidemoloogiline olukord.

2021.aastal aasta lõpuks kasutas koduteeninduse teenust 22 inimest (vt Tabel 19), mis on viie inimese võrra enam kui 2020.aastal. 2021.aastal oli erilugejate laenutusi 2149 ehk 355 võrra enam kui 2020.aastal. Kõige rohkem laenutati eestikeelset ilukirjandust (1391 laenutust) ning ajakirju (303 laenutust). Lemmikuteks olid Eesti Ajalugu, Looming, Tiiu, Akadeemia, Eesti Naine, Tervis Pluss.

Tabel 13 LVKRRK koduteenindus 2021

Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
37	37	25

Tabel 14 Teenused teistele asutustele

	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Kohtumised „Rakvere Lille Kodu” noortele	4	15

Ettelugemisi pansionaadis „Kuldne Sügis“ ei olnud kahjuks koroonapiirangute tõttu võimalik läbi viia. 2021.aastal toimus Lille Kodus kohtumisi erivajadustega noortega kokku 4 (vt Tabel 20). Loeti ette lasteajakirju ja juturaamatuid, lihtsamaid aimeraamatuid, vesteldi erinevatel teemadel ning mängiti mängu.

4.6 Raamatukogu kui kohalikkude pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Nii nagu aasta 2020, oli ka 2021 mõjutatud koroonapandeemiast. Ürituste korraldamist mõjutasid eri aegadel erinevad kehtestatud piirangud. Siiski oli kokkuvõttes olukord veidi parem, sest koroonatõendi kasutuselevõtt andis sündmuste korraldamiseks võimaluse ning suurema selguse. Paraku mõjutasid piirangud ja nakatumishirm üritustel osalejate hulka olulisel määral.

Täielik tühjus valitses ürituste osas märtsis ja aprillis, järgnes puhkuste tõttu sündmustevaene suvi. Uue hoo ja lootusega alustati septembris. Hoogu jätkus paariks kuuks – juba novembris

tuli üritusi tühistada või järgmisesse aastasse edasi lükata (investeeringuloeng, raamatuesitlused, kontsert). Detsembris toimunud sündmused jäid silma väikese publikuarvuga. Lisaks nakatumishirmule mõjutas vähest osalust tõenäoliselt ka vahepealne olukord, kus paljud väljakuulutatud sündmused linnas ja ka raamatukogus jäid ära.

2021. aastal korraldas raamatukogu 76 üritust (sh 3 kontserti) ning 113 näitust ja väljapanekut. Nii ürituste kui näituste suurusjärk on koguarvus sarnane eelmise aastaga. Oluliselt on kahanenud aga neil osalenute hulk. Üritustel osales 1054 inimest (2021.a 2736), mis on kahanenud enam kui poole võrra (61%). Aasta alguses olid avalikele üritustele kehtestatud piirarvud. Oma rolli mängib siin ka see, et pandeemia tõttu korraldasime teadlikult sündmusi, mis suunatud väga väikesele sihtrühmale.. Näiteks eakate jutuklubi, saksa keele kohvik jt. Suuri ja rahvarohkeid üritusi nagu laat, perepäev jmt ei toimunud.

Pisut üle poolte üritustest (55%) olid suunatud lastele.

Novembris tehti algust ka vanemaealiste päevase jutuklubiga, mis motiveeriks üksikuid inimesi kodust välja tulema, et omavahel suhelda ning kohtuda erinevate külalistega. Formaadi katsetamiseks toimus kolm jutuklubi, mida vedasid eest raamatukogu töötajad. Kuna nõ testgrupile idee meeldis, kutsume järkeval aastal külalisi ka väljastpoolt ning teeme avalikku reklaami.

Tervisealaseid teabepäevi, mida raamatukogu korraldab koos Õdede Liidu ja Rakvere Haiglaga toimus nagu möödunud aastalgi vaid üks – teemaks vanemaealised ja toidulisandid.

Novembri esimesel nädalal oli raamatukogus liiklusnädal, kus juhtisime tähelepanu turvalisele käitumisele liikluses. Sai lahendada eri sihtgrupile suunatud viktoriine ja võita Maanteeameti poolt välja pandud meeneid.

Olulisemad sündmused

- Ungari kirjandusõhtu, mis toimus septembris koostöös Rakvere Kultuurikeskuse ja Ungari Kultuuri Instituudiga. Ungari kirjandust tutvustasid tõlkija ja toimetaja Lauri Eesmaa ning Eestit külastav Ungari professor Kriszta Tóth.
- Kohtumised kirjanikega ja raamatuesitlused – Ain Kütt, Yoko Alender, Indrek ja Eva Koff, Hannes Rumm, Peep Veedla.
- Harrastusteater Karakter näitlejad lugesid Dantet: „Õnne poole teel“.
- Virumaa kirjandusauhinna üleandmine Juhani Püttsepale septembris.
- Kontsert ja kirjanduslik kohtumisõhtu Aapo Ilvesega.
- Kontserdid „Vene talv“ (Kristjan Veermäe ja Kerstin Kullerkupp) ja Trio Didalli kromaatilistel kannandel.

Näitused

Näitustest domineerisid tänava peamiselt läänevirukate loodusfotod: Kairo Kiitsaku fotonäitus, Sven Hõbemägi linnufotode näitus ja autoritund „Parem varblane peos kui tuvi katusel“, Võsu kooli õpilaste makrofotode näitus „Mustrid loodusest“, Janek Pärna fotonäitus ja Tiina Kriisa „Namiibia fotosafari“.

Kunstinäitused olid eriilmelised:

- Made Balbati illustratsioonid
- Kõitekunstinäitus Scripta manent VI „Forestonia. Estwald. Mine Metsa!“
- Emma-Liisa Kalviku suur klaasimaal "Rakvere lood"

- Disainer Liivi Leppiku 3d visioontekstiil "Üle silmapiiri..."

Rändnäitused olid kirjandusteemalised: Hans Christian Andersenist ja norra lastekirjandusest.

4.6.1 kohalikul tasandil

Peamised koostööpartnerid 2021. aastal olid:

- **Rakvere Kultuurikeskus** – Ungari kirjandusõhtu. Kultuurisündmuste info vahendamine elanikele.
- **Rakvere Linnavalitsus** – abi koduteeninduse korraldamisel, osalemine linna ühistes ettevõtmistes. Näiteks prügikoristustalgutel osalemine jmt.
- **Õdede Liit ja Rakvere Haigla** – tervisealase teabepäeva „Eakad ja toidulisandid“ korraldamine.
- **Rakvere Gümnaasium** – Demokraatiatreffi korraldamine abiturientidele raamatukogus.
- **Rakvere Lasteaiad** – Regulaarne raamatukoti viimine lasteaedadesse, raamatukogutunnid.
- **VIROL** – Konkursi „Aasta tegu Lääne-Virumaal“ hääletamise korraldamises osalemine. Virumaa Kirjandusauhinna laureaadi valimises osalemine ja tunnustusürituse korraldamine.
- **Emakeeleõpetajate ainesektsioon** – Maakondliku põhikoolide kirjandivõistluse läbiviimine. Ettelugemisvõistluse maakondliku vooru korraldamine.
- **Maakonna raamatukogud** – ELK „Lugemisiisu“ programmi koordineerimine maakonnas.
- **Virumaa Teataja** – maakonnaleht aitab kajastada raamatukogus toimuvat.
- **Kuulutaja** – 2021. aasta lõpus alustas kord nädalas ilmuv tarbijaleht Kuulutaja maakonna raamatukoguhoidjate raamatusoovituste avaldamist.

4.6.2 riiklikul tasandil

- Eesti Lastekirjanduse Keskus – „Lugemisiisu“ programmis osalemine.
- Norra Suursaatkond – norra lastekirjanduse rändnäituse korraldamine.
- Taani Suursaatkond – Hans Christian Andersoni rändnäituse korraldamine.
- Tallinna Keskraamatukogu – tutvumine Kännukuke raamatukogu innovatsioonilabori tööga.
- OÜ Urania – raamatukoguprogrammi Urram arendusettepanekud ja testimine.
- Maanteeamet – liiklusnädala korraldamine.
- Kultuuriministeerium – projektid, koolitused.
- Rahvusraamatukogu
- Hoiuraamatukogu

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Toimus möödunud aastal ära jäänud õppereis Helsingisse, Oodi raamatukogusse. Lisaks külastati Kirkkonummi raamatukogu ja Iso Omena raamatukogu Espoos.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

2021. aastal jätkati keelekohvikuga eesti keele harjutamiseks, vanemaealiste mälu treeningu ning ettelugemis- ja arutlusringiga Rakvere Lille Kodu erivajadustega täiskasvanutele. Tänu vabatahtlikule abilisele lisandus alates novembrist kord nädalas ka saksa keele kohvik.

Vene keele kohvikus oli osalejaid väga vähe - aasta jooksul 51, seega 148 osalejat vähem kui aasta varem.

Individaalkoolitustunde oli Lääne-Virumaa Keskraamatukogus 2021 .aastal 241, neist 223 viidi läbi teenindusosakonna poolt.

Nii nagu 2020. aastal, tuli ka 2021. aastal raamatukogu kinni oleku ajal lugejaportaali kasutamist ja raamatukogu veebilehe kaudu lugejaks registreerimist sageli selgitada ja õpetada telefoni teel.

2021.aastal läbi viidud individaalkoolitused võib liigitada teemade kaupa järgnevalt:

- raamatukogu andmebaase tutvustavad (lugeja.ee, Ester, Digar).
- e-riigi teenustega seotud (ID-kaardi kasutamine sh digiallkirjastamine, sertifikaatide uuendamine, smart-ID ja mobiil-ID aktiveerimine, tervisedeklaratsiooni täitmine, elukoha muutmine e-rahvastikuregistris jt).
- tark- ja riistvaraga seotud abi (tahvli- ja nutitelefonide kasutamine, nutikella seadistamine, uue arvutiga tööle hakkamine, viirusetõrje, rakenduste ja helifailide allalaadimine).
- e-post ja dokumendihaldus (e-postiaadressi loomine ja kasutamine erinevates keskkondades, dokumentide loomine, vormistamine, salvestamine, saatmine jne).
- interneti kasutus (bussipiletite ja lennukipiletite otsimine ja ostmine, sotsiaalmeedia kontode sh FB, Instagram loomine, internetipangandus).
- Kaugsuhtluse ja kaugtöövahendite kasutamine (Zoom, Google Meet).

2021. aastal aidati ja juhendati inimesi ka vaksineerimispasside loomisel, pensionifondi lõpetamise avalduste ning reisideklaratsioonide vormistamisel.

Rühmakoolitusi viidi teenindusosakonna poolt läbi 2021.aastal 12, neis osales 109 õpilast erinevatest koolidest: Rakvere Ametikool, Aegviidu Põhikool, Rakvere Vanalinnakool, Rakvere Realgümnaasium. Rühmakoolituste üheks osaks on tavaliselt tutvumine raamatukoguga, infootsingu ja andmebaaside kasutamine õppimine, õppetööga seotud materjali otsimine.

Lasteosakond viis aasta jooksul läbi 34 rühmakoolitust 525 osalejale, peamiselt raamatukogumängu ja Lugemisisu mängude vormis.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Peamised kanalid raamatukoguteenuste tutvustamiseks on kodulehekül, sotsiaalmeedia (peamiselt Facebook, harvem Instagram) ja kohalikud meediaväljaanded (Virumaa Teataja, Kuulutaja, linnaleht Rakvere Sõnumid).

Sündmuste infot sisestatakse Rakvere linna kultuurisündmuste kalendrisse Kultuuriaken.

Kodulehe vahendusel pääseb lugeja raamatukogu elektronkataloogi Urram ja raamatukogu blogisse „Lugemispäevik“. Samuti on lingikogu kaudu kättesaadavad kõik olulisemad vaba juurdepääsuga andmebaasid.

„Lugemispäevik“ on Lääne-Virumaa Keskraamatukogu blogi, mis sisaldab raamatukoguhoidjate raamatututvustusi ja lugemissoovitusi. 2021. aastal tehti blogisse 62 postitust. Lisaks blogile haldab ja täiendab raamatukogu kahte kirjanduslikku kaarti: „Kirjanduslik jalutuskäik Rakveres“ ja „Lääne-Virumaa ilukirjanduses“.

4.9 Andmebaasid

2021. aastal bibliografeeriti Lääne-Virumaa Keskraamatukogu poolt Urrami kodulooportaali 111 kirjet. Lääne-Virumaa kohalike valla- ja linnalehtede koduloolised artiklid on samuti kättesaadavad DIGAR artiklite andmebaasist kodulooliste märksõnade abil.

5. 2022. aasta tegevused

2022. aasta on raamatukogude aasta ning raamatukogu lööb kaasa riiklikes suurprojektides ning püüab erinevate tegevuste ja üritustega tõmmata senisest enam tähelepanu raamatukogus pakutavale. Raamatukogu on heaks partneriks kõigile, kes soovivad oma sündmusi korraldada raamatukogu abil.

Üheks sooviks on kaasa haarata uusi sihtgrupe, näiteks korraldades investeerimisloengute sarja raamatukogus või eakate kaasatuse suurendamiseks arendada edasi jutuklubi algatust. Plaanis on koostada ülevaatenäitus Lääne-Virumaaga seotud kirjanikest, mis saaks järgnevatel aastale ringelda ka teistes maakonna raamatukogudes. Juunis tähistatakse Rakvere linna 720. ja oktoobris raamatukogu 110. sünnipäeva.

Suur väljakutse on taastada covid-pandeemia eelne publikuhulk, sest määramatus ja ebakindlus on muutnud publiku käitumist – plaane ette ei tehta, välditakse rahvahulki ning on vähenenud harjumus käia raamatukogus vaba aega veetmas.

Jätkuvalt on teemaks raamatukoguhoone tulevik – ruumid ei ole tänapäevase rahvaraamatukogu funktsioonide täitmiseks sobivad, valgustussüsteem on amortiseerunud ning jätkuvalt ootavad väljavahetamist osad aknad ning korrastamist pool fassaadist. Hoone arhitektuurist lähtuvalt on paindlike ümberkorralduste tegemine ruumides keerukas.

Kogude kasutatavust analüüsid on selge, et muusikaosakonna auvisefondi kasutus on olematu ning 2022. aastal on vaja läbi viia põhjalik kogude korrastamine. Olukorras, kus ruumi napib, ei ole lihtsalt võimalik hoida alles nii suurt kogu, millele puudub kasutus.

2022. aastal väheneb ilmselt märgatavalt riigipoolne teavikuostutoetus ning koos kasvanud raamatuhindadega paneb see raamatukogu olukorda, kus komplekteerimisvalikud peavad olema veelgi kaalutletumad.

2022. aasta on taas kvaliteedihindamise aasta ning selle raames plaanitakse juunis läbi viia järjekordne lugejaküsitlus.

Kaili Õunapuu-Seidelberg

Direktor

/allkirjastatud digitaalselt/

LISA 1. Personali koolitus

Vt. peatükk 2.4.1

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Vt. peatükk 2.4.2

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu	Teostatud tööd (2021)
LVKRRK	Hooldusremont 4.korruse saalis ning töötajate puhkeruumis.

LISA 4. Laste ja noorteüritused (valik)

Üritus	Osavõtjate arv
Jututare kodustele väikelastele (toimus 9 etendust)	69
Kuuviktoriinid (12 korda)	185
Progering (toimus 2 korda)	9
Koolivaheaeg mikroskoobiga	11
Tubased lumememmed. Talvist meisterdamist	25
Märgitegemise töötuba	4
Äraarvamisvõistlus „Vapijaht“ näituse „K/Vapist välja“ põhjal	18
„Kirjandusmäng 2021“ maakonnavaor	21
Parimate suveraamatute valimine näituselt „Ninad suvel raamatusse“	246
Athena kunstikooli näituse avamine	30
Suvised sebimised muinasjututoas: supermandalad (juunis)	61
Ettelugemise võistluse „Ega mets tühi ole“ maakonnavaor	10
Ettelugemise mõnupäev „Sulle-mulle“	16
Loeme end koolivaheajale koogi ja moosiga	25
12+ noorte vestlusklubi (2 kohtumist)	7
Liiklusnädal raamatukogus	25
Isadepäeva kaardivabrik	12
Põhjamaade kirjanduse nädal“, hommikuhämaruses lugemine	11
Päkapiku töötuba	57
Kohtumine Eva ja Indrek Koffiga	33
Rakvere Gümnaasiumi 2.b klassi muinasjuturaamatute esitus, näituse avamine	15
Jõuluetendus „Valge muinasjutt“ lasteaiastele	13